

İSTATİSTİK

TÜRKİYEDE MAHKÜMLAR VE SUÇLAR

Yazan: Celâl AYBAR

Dergimizin üçüncü sayısında bu mevzuun (mahkûmlar) kısmını incelemiştik. Bu yazımızda da mahkûmiyetlere mevzu olan suçların neveleri ile verilen cezaların mahiyet ve dereceleri tetkik edilecektir.

B. Suçlar

1. Mahkûmyete mevzu teşkil eden kanunlar:

Cemiyet içersinde umumî surette suç addedilen fiiller, her memleketin ceza kanunu ile tesbit edilmiş olmakla beraber hususî kanunlardaki hükümler de ceza müeyyidelerine raptedilmiş bulunmaktadır.

Memleketimizde Türk ceza kanunu ve diğer hususî kanunlar bakımından mahkûm şahıslar sayısı aşağıda gösterilmiştir. (grafik No. 1)

Türk ceza kanunu ve hususî kanunlarla mahkûm olan şahısların sayısı

1938 - 1942

a) mutlak rakamlar

	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
Türk ceza kanunu ile mahkûm olanlar..	55 447	56 010	54 621	52 366	50 942	53 877
Hususî kanunlarla mahkûm olanlar...	25 695	38 047	41 945	39 910	43 935	37 906
Yekûn	81 142	94 057	96 566	92 276	94 877	91 783

b) Nisbî rakamlar

Türk ceza kanunu ile mahkûm olanlar..	68.3	59.5	56.6	56.7	53.7	58.7
Hususî kanunlarla mahkûm olanlar...	31.7	40.5	43.4	43.3	46.3	41.3
Yekûn	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Seneler	Suçtan mahkûm olanlar yekânı
1938	46 842
1939	47 001
1940	46 142
1941	43 872
1942	43 328

Muhtelif bablara göre suçtan mahkûm olanların senelik sayıları ve yekûna yüzde nisbetleri aşağıdaki mufassal tabloda gösterilmiştir.
(grafik No. 3)

Suçlar (Bablar itibarile)

1938 - 42

a) Mutlak rakamlar

Mahkûmlar sayısı

Mahkûmiyet mevzû	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama 1938 — 42
1. Devletin şahsiyetine karşı suçlar ...	86	137	97	82	102	101
2. Hürriyet aleyhine işlenen suçlar. ...	1 351	1 397	1 403	1 294	1 187	1326
3. Devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar.	5 071	5 301	5 322	4 838	4 501	5007
4. Adliye aleyhine işlenen suçlar.	1 274	11 198	1 144	967	949	1106
5. Âmmenin nizamı aleyhine işlenen suçlar	9	9	11	9	9	9
6. Âmmenin itimadı aleyhine işlenen suçlar.	406	461	452	491	501	462
7. Âmmenin selâmeti aleyhine işlenen suçlar	1 084	1 072	1 384	1 295	1 057	1178
8. Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhine işlenen suçlar	5 441	5 080	4 627	4 389	4 216	4751
9. Eşhasa karşı işlenen suçlar	23 242	23 626	22 911	21 127	19 362	22054
10. Mal aleyhinde suçlar	8 878	8 720	8 791	9 380	11 444	9443
Yekûn	46 842	47 001	46 142	43 872	43 328	45 337

Bu rakamlara nazaran ortalama olarak mâhkûmlrın % 58.7 kısmı Türk ceza kanununda tasrih edilen fiillerden, mütebakisi yani % 41.3 kısmı hususî kanunlarla menedilen fiillerden mahkûm olmaktadır. Fakat nisbî rakamlar senelerin seyri itibarile tetkik edilecek olursa, hususî kanunlarla mahkûm olanlar nisbetinin gittikçe arttığı görülür. Bu vaziyet hususî kanunlar adedinin gittikçe artması veya bu kanunlarla derpiş edilen suçların çokluğu veyahut suç telâkki edilen bazı fiillerin zamanla, umumî ceza kanunu hükümleri çerçevesinden çıkarılarak hususî kanunların cezaî hükümleri arasına alınmış olmasına atfedilebilir.

2. Türk ceza kanunu ile mahkûm olanlar:

Türk ceza kanunu ile mahkûm olan şahıslar sayısının ortalama olarak 53877 olduğunu söylemiştik. Bu mahkûmlar suç ve kabahat taksimine göre aşağıda ki mikdarlara ayrılmaktadır. (grafik No. 2)

Türk ceza kanunu ile mahkûm olanların sayısı

a) Mutlak rakamlar

	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
Suçlar	46 842	47 001	46 142	43 872	43 328	45 537
Kabahatler.	8 605	9 009	8 479	8 494	7 614	8 440
Yekûn	55 447	56 010	54 621	52 366	50 942	43 877

b) Nisbî rakamlar

Suçlar	84.5	83.9	84.5	83.8	85.1	84.3
Kabahatler.	15.5	16.1	15.5	16.2	14.9	15.7
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Türk ceza kanunu ile mahkûm olanlardan kanunun ikinci kitabındaki fiillerden yani suçdan mahkûm olanlar beş senede ortalama olarak 45437 kişi yani % 84, üçüncü kitaba göre kabahatten mahkûm olanlar yine ortalama olarak 8440 kişi yani % 15.7 nisbetindedir. Bu nisbetler, beş seneye âit rakamların hepsinde aşağı yukarı birbirine yakındırlar.

Şimdi suç ve kabahatten mahkûm olanları ayrı ayrı gözden geçirelim:

3. Suçlar:

Suçları Türk ceza kanununun babları itibarile tetkik ettiğimiz takdirde ortalama olarak (45437) olan suç sayısının 1938 den itibaren bir azalma gösterdiğini görmekteyiz:

b) Nisbî rakamlar

Yekûna nazaran % nisbet

Mahkûmiyet mevzuu	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama 1938 — 42
1. Devlet şahsiyetine karşı suçlar.	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2
2. Hürriyet aleyhine işlenen suçlar.	2.9	3.0	3.0	2.9	2.7	2.9
3. Devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar	10.8	11.3	11.5	11.0	10.4	11.0
4. Adliye aleyhine işlenen suçlar.	2.7	2.5	2.5	2.2	2.2	2.4
5. Âmmenin nizamı aleyhine işlenen suçlar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	—
6. Âmmenin itimadı aleyhine işlenen suçlar.	0.9	1.0	1.0	1.1	1.2	1.0
7. Âmmenin selâmeti aleyhine işlenen suçlar	2.3	2.3	3.0	3.0	2.5	2.6
8. Adabı umumiye ve nizamı aile aley- hine işlenen suçlar	11.6	10.8	10.0	10.0	9.7	10.5
9. Eşhasa karşı suçlar.	49.6	50.3	49.7	48.2	44.7	48.6
10. Mal aleyhinde suçlar	19.0	18.5	19.1	21.4	26.4	20.8
Yekûn.	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Bu tabloda gerek beş senelik ortalama ve gerek her sene teker teker alındığı takdirde suçların hemen hemen daima % (70) kısmının eşhasa ve mal aleyhine karşı olduğu dikkati çekmektedir. Bunlardan sonra mühim olarak % 10-11 nisbetinde devlet idaresi aleyhine olan suçlar ve yine aynı nisbette olmak üzere âdabı umumiye ve nizamı aile aleyhindeki suçlar gelmektedir.

Bu dört suçun zaman zarfındaki inkişafı ve suçlar mecmuasındaki ehemmiyeti şu hülâsada daha iyi göze çarpar:

Bütün mahkûmlar yekûnuna % nisbet

Mahkûmiyetin mevzuu	1938	1939	1940	1941	1942
Devlet idaresi aleyhinde işlenen suçlar	10.8	11.3	11.5	11.0	10.4
Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde suçlar .	11.6	10.8	10.0	10.0	9.7
Eşhasa karşı işlenen suçlar	49.6	50.3	49.7	48.2	44.7
Mal aleyhinde suçlar	19.0	18.5	19.1	21.4	26.4
	91.0	90.9	90.3	90.6	91.2

Bu hülâsa bütün suçlar arasında % 90 kısmının bu dört suçta en yüksek mahkûm nisbetini verdiğini tebarüz ettiriyor. Bunlar arasında ilk

ikisi beş sene zarfında hemen hemen sabit bir nisbette kalmış, eşhasa karşı suçlar bir azalma temayülü göstermiş, mal aleyhindeki suçlar ise son iki senede bariz bir derecede artmağa başlamıştır. Bu suç guruplarında dahil olan ve ceza kanununun fasıl ve madde itibariyle tafsil ve tavsif eylediği suç nevilerini ayrı ayrı incelemeye bu yazıda imkân görmüyoruz. Ancak her suç gurupuna dahil fasıllardan, mahkûm adedi yüksek olanların beş senelik mahkûm ortalamasını vermekle iktifa edeceğiz. Bu tablo on bâba dahil muhtelif suçlardan hangilerinin daha çok tekerrür ettiği hakkında bir fikir edinmeğe kâfi gelecektir:

Suçlar (Bâblar ve başlıca fasıllar itibariyle)

Ortalama mahkûm sayısı

(1938 - 1942)

Mahkûmiyetin mevzuu

Ortalama

1. Devletin şahsiyetine karşı suçlar:

Devletin arsiulusal şahsiyetine karşı suçlar (madde: 125-145)	13
Devlet kuvvetleri aleyhinde suçlar (madde: 146-163)	87
Diğerleri	0
Yekûn	100

2. Hürriyet aleyhine işlenen suçlar:

Şahıs hürriyeti aleyhinde suçlar (madde: 179-192)	564
Mesken masuniyeti aleyhinde suçlar (madde: 193-194)	751
Diğerleri	111
Yekûn	1326

3. Devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar:

Zimmete para geçirme ve ihtilâs (madde: 202-208)	189
İrtikâp (madde: 209-210)	35
Rüşvet (madde: 211-227)	266
Memuriyeti suiistimal (madde: 228-240)	1332
Hükümet memurları tarafından efarda karşı yapılan suiüstimaller (madde: 243-251)	341
Hükümete karşı şiddet veya mukavemet ve kanunlara muhalefet (madde 254-265)	527

Resmî sıfatı haiz olanlar aleyhinde suçlar (madde: 266-273)	2142
Mühür fekki ve hükümetin muhafazasındaki eşyayı çalmak (madde: 274-277)	143
Diğerleri	32
Yekûn	5007

4. Adliye aleyhine işlenen suçlar:

Suç tasni'i ve resmî mercileri iğfal (madde: 283-284)	76
İftira- (madde: 285)	175
Yalan şahitliği ve yalan yere yemin (madde: 286-293)	270
Cürüm işliyenleri saklamak ve cürüm delillerini yok etmek (madde: 269-297)	29
Tevkifhane ve hâpishaneden firar ve firara vesatât (madde: 298-307)	354
Kendiliğinden ihkakı hak (madde: 308-310)	194
Diğerleri	8
Yekûn	1106

5. Âmmenin nizamı aleyhine işlenen suçlar:

Suç işlemeğe tahrik (madde: 311-312)	8
Suç ikarı için cemiyet teşkili (made: 313-315)	2
Yekûn	10

6. Âmmenin itimadı aleyhine işlenen suçlar:

Paralarda, itibarı âmme kâğıtlarında veya kıymetli damgalarda sahtekârlık (madde: 316-331)	57
Evrakda sahtekârlık (made: 339-349)	138
Hüviyet cüzdanı, nüfus teskeresi, pasaport, taahhütname, ilmühaber, şahadetname ve beyannamelerde sahtekârlık (madde: 350-357)	223
Diğerleri	44
Yekûn	462

7. Âmmenin selâmeti aleyhine suçlar:

Yangın, su baskını, gark vesair büyük tehlikelere müeallik suçlar (madde: 369-384)	462
--	-----

Umumun sıhhatine, yiyecek ve içilecek şeylere müteallik suçlar (madde: 394-410)	699
Diğerleri	18
Yekûn	1179

8. Âdabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde suçlar:

Çebren ırza geçen, küçükleri baştan çıkararak ve iffete taarruz edenler (madde: 414-428)	1139
Kız ve kadın ve erkek kaçırmak (madde: 429-434)	1690
Fuhuşiyata tahrik (madde: 435-436)	34
Zina (madde: 440-444)	1881
Diğerleri	7
Yekûn	4751

9. Eşhasa karşı suçlar:

Adam öldürmek (madde: 448-455)	1965
Şahıslara karşı müessir fiiller (madde: 356-460)	13205
Adam öldürmek ve müessir fiillere ait müşterek hükümler (madde: 461-467)	1947
Hakaret ve sövme suçları (madde: 480-490)	4887
Diğerleri	50
Yekûn	22054

10. Mal aleyhine suçlar:

Hırsızlık (madde: 491-494)	7357
Nehp, yol kesme ve kadın kaldırmak (madde: 495-502)	124
Dolandırıcılık ve iflâs (madde: 503-507)	273
Emniyeti suiistimâl (madde: 508-511)	366
Eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklaman (madde: 512)	219
Nası ızrar (madde: 516-521)	1031
Diğerleri	73
Yekûn	9443

Bu tabloda fasıllar itibarile ortalama mahkûm sayıları görülen suçlardan en çok tekerrür edenler yani ortalama olarak senede binden fazla mahkûmu bulunanlar, kadın ve erkek tefrik edilmek suretile, aşağıdaki tabloda hülâsa edilmiştir. (grafik No: 5)

Suçlar (mahkûm sayısı beş senelik ortalama hesabı
ile 1000 den fazla olan suçların senelik miktarları)
1938 - 42

Suçun nevi	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
Memuriyeti suiistimal	1 409	1 235	1 301	1 302	1 298	1 309
(Madde 228 — 240)	16	24	26	22	24	22
	1 425	1 259	1 327	1 324	1 322	1 331
Resmî sıfatı haiz olanlar aleyhinde suçlar	1 893	2 150	2 015	1 704	1 558	1 864
(Madde: 266 - 273)	277	302	280	289	242	278
	2 170	2 452	2 295	1 993	1 800	2 142
Cebren ırza geçen, küçükleri başdan çıkararak iffete taarruz edenler	1 319	1 146	1 095	1 082	962	1 121
(Madde : 414 - 428)	17	22	11	16	24	18
	1 336	1 168	1 106	1 098	986	1 139
Kız, kadın ve erkek kaçırmak	1 753	1 783	1 757	1 643	1 427	1 763
(Madde : 429 - 434)	15	18	19	22	13	17
	1 768	1 801	1 776	1 665	1 440	1 690
Zinâ	1 350	1175	979	847	919	1 054
(Madde : 440 - 444)	957	898	725	732	823	827
	2 307	2 073	1 704	1 579	1 742	1 881
Adam öldürmek	2 409	1 895	1 823	1 748	1 671	1 909
(Madde : 448 - 455)	59	45	48	71	57	56
	2468	1 940	1 871	1 819	1 728	1 965
Şahıslara karşı müessir fiiller	11 746	12 728	12 476	11 537	10 364	1 770
(Madde : 456 - 460)	1 242	1 381	1 465	1 541	1 547	1 435
	12 988	14 109	13 941	13 078	11 911	13 205
Adam öldürmek ve müessir fiillere ait müşterek hükümler	2 039	2 102	1 939	1 707	1 614	1 880
(Madde : 461 - 467)	69	84	59	54	67	67
	2 108	2 186	1 998	1 761	1 681	1 947
Hakaret ve sövme suçları	4 335	4 067	3 646	3 101	2 721	3 574
(Madde: 480 - 490)	1 292	1 293	1 391	1 318	1 270	1 313
	5 627	5 360	5 037	4 419	3 991	3 887
Hırsızlık	6 224	6 134	6 434	6 905	8 635	6 867
(Madde : 491 - 494)	383	427	434	501	705	490
	6 607	6 561	6 868	7 407	9 340	7 357
Nası ızzar	1 081	1 061	948	875	804	954
(Madde : 516 - 521)	72	84	67	86	80	78
	1 153	1 145	1 015	961	884	1 032

[*] Birinci satır rakamlar Erkeklere İkinci satırlar kadınlara aittir.

Bu cetvellere nazaran, pek cüz'î nisbetteolan, mülkün himayesine müteallik olan kabahatler hariç olmak, diğerleri aşağı yukarı birbirine yakın bir nisbet ve miktardadırlar. Bu zümrelere dahil kabahatlerin fasıllar itibarile beş senelik ortalama mahkûm miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Kabahatler — Bâblar ve başlıca fasıllar itibarile
ortalama mahkûm sayısı
(1938 - 1942)

Mahkûmiyetin mevzuu	Ortalama
1. Âmmenin nizamına müteallik kabahatler:	
Slâhiyettar mercilerin emirlerine itaatsizlik madde: 526-529)	1804
Ruhsatsız temaşa yerleri ve diğer umuma mahsus yerler açmak (madde: 539 - 543)	407
Dilencilik (madde: 544 - 545)	263
Diğerleri	84
Yekûn	2558
2. Âmmenin selâmetine müteallik kabahatler:	
Silâh ve eczayi nariye âit kabahatler (madde: 549-551)	2513
Araba ve hayvanların idare ve muhafazasında kusur (madde: 563 - 565)	206
Halkı tehlikeye mâruz bırakacak ve sair kabahatler mad: 566	225
Diğerleri	17
Yekûn	2961
3. Âhlâkı umumiyeye müteallik kabahatler:	
Kumar (madde: 567 - 570)	1036
Sarhoşluk (madde: 571 - 575)	1743
Diğerleri	73
Yekûn	2852
4. Mülkün himayesine müteallik kabahatler:	
Ticaret muamelâtında ve rehîn almakta lâzım olan tedbiri ihmâl (madde: 579 -581)	55
Diğerleri	13
Yekûn	68

5. Hususî kanunlara göre mahkûm olanlar:

Hususî kanunlardan başlıcaları ile mahkûm olanlar sayısı aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvele göre en çok mahkûm sayısı veren kanunlar millî korunma, umumî hıfzıssıhha, ölçüler, sıtma, ecnebilerin seyahat ve ikametleri hakkındaki kanun, hafta tatili, tütün inhisar kanununu orman kanununu otel ve pansiyonlar hakkındaki kanun ve kaçakçılık kanunlarıdır. (grafik No. 7)

Hususî kanunlara göre mahkûm olanlar
(1938 - 1942)

Hususî kanunlar	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
Millî korunma K.	—	—	940	4 605	14 883	4 086
Buğday korunma K.	3	5	5	3	—	3
Umumî hıfzıssıhha K.	1 678	1 246	1 140	1 956	1 265	1 457
Kabotaj K.	81	84	48	41	21	55
Nüfus K.	16	27	27	71	28	34
Ölçüler K.	1 147	1 247	1 403	1 230	1 042	1 214
Serseri ve mazanna sui eşhas K.	9	8	10	6	6	8
Tekke ve zaviyelerle türbelerin seddine dair K.	64	87	58	52	55	63
Hayvan sağlık kanunu	230	132	142	61	88	130
Pasaport kanunu	302	614	806	850	1 037	722
Sıtma kanunu	2 405	1 771	1 407	863	1 382	1 566
Nebatları koruma K.	—	279	15	105	123	104
Ecnebilerin seyyahat ve ikâmetleri hakkında kanun	930	3 667	4 526	3 891	2 733	3 149
Hafta tatili kanunu	1 517	1 576	1 612	1 171	1 045	1 384
Tütün inhisarlar K.	—	2 083	5 742	5 012	3 688	3 305
Orman kanunu ve nizamnamesi	7 143	9 846	12 910	12 138	10 637	10 535
Otel, pansiyon, ticarethane ve sair umumî müesseselerde oturan ve çalışanların hüviyet varakası vermeleri mecburiyetine dair K.	1 040	1 041	1 086	1 238	1 358	1 153
Telsiz kanunu	328	588	785	602	279	516
D. Demir yolları usulü zabitasına ait nizamname	435	351	238	276	416	343
Gayri menkûle tecavüzün define dair K.	221	294	265	244	231	251
Türkiye'de Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkında kanun	228	245	229	229	139	214
İcra ve iflâs kanunu	4 586	6 546	4 201	775	485	3 318
1918 No: lu kaçakçılığın men ve takibi hakkında K.	993	1 042	698	656	499	778
Diğer kaçakçılık kanunları	498	497	236	270	169	334
Diğer hususî kanunlar	1 841	4 771	3 416	3 565	2 326	3 184
Hususî kanunlar yekûnu	25 695	38 047	41 915	33 910	43 935	37 906

6. Meşhut suçlar:

Mahkûmlar istatistiği, meşhut suç kanununa göre mahkûm olan şahıslar sayısını, ve aynı zamanda, meşhut suç kanununa tevfikan mahkemeye sevkolunup beraat eden veya sukut kararı alanlar adedini de bildirmektedir.

Bu kanun, ceza muhakemeleri usulüne, yakın tarihlerde katılmış bir kanundur. Bu kanunun hedefi, adlî takibatı deliller henüz taze ve kolaylıkla tetkik olunabilir bir halde iken sür'atle son tahkikata intikal ettirmek ve bu suretle suçun cezasını derhal tâyin suertile, cemiyet üzerindeki tesirden istifade etmektir. Aynı zamanda, muhakemenin sür'atle intacı, beraat edecek kimseleri aylarca veya senelerce uğraşmaktan kurtarmak suretile, ferdin haklarını korumak da bu kanunun temin ettiği faydalar çerçevesine girmektedir. Son beş sene zarfında meşhut suç kanununa tevfikan mahkemelere sevkolunan suçluların sayısı ile bunlardan beraat, sukut ve mahkûmiyet kararı alanların sayıları nisbetleri aşağıda gösterilmiştir.

Meşhut suç kanununa göre haklarında
takibat yapılan şahıslar sayısı

Seneler	Şahıs sayısı				%			
	Mahkûmiyet	Beraat	Sukut	Yekûn	Mahkûmiyet	Beraat	Sukut	Yekûn
1938	8 763	3 737	1 970	14 470	60.6	25.8	13.6	100.0
1939	9 636	4 041	2 255	15 932	60.5	25.4	14.1	100.0
1940	9 552	4 231	2 262	16 045	59.5	26.4	14.1	100.0
1941	9 627	4 300	2 179	16 106	59.8	26.7	13.5	100.0
1942	18 746	10 058	2 220	31 024	60.4	32.4	7.2	100.0

Bu rakamlara göre haklarında meşhut suç kanununa tevfikan takibat yapılan şahısların, istikrarlı bir şekilde % 60 kısmı mahkûm olmakta mütebakisi beraat veya sukut kararı almaktadır. Halbuki yukarıda (mahkûmlar) kısmının (mahkûmiyet ve beraat ihtimalleri) bendinde, haklarında takibat yapılan eşhasdan mahkûm olmalar nisbeti, tetkik ettiğimiz bütün senelerde % 39 - 42 etrafında ve beş senelik ortalamaya göre % 41.6 olduğu görülmüştür. Bu mukayese gösteriyor ki, meşhut suç kanununa göre takibat yapıldığı zaman mahkûmiyet ihtimali % 41.1 den % 60 derecesine çıkmaktadır. Bu vaziyet meşhut suç kanunu hariçinde âlelâde surette yapılan takibatta, dâvanın mahkemeye intikalinin veya dâvanın uzamasının, suç delâilinin zayflamasına veya kaybolmasına

meydan verdiğini hatıra getirmektedir. Herhalde kat'î olan bir cihet vardırki, o da, meşhut suç kanunu, cezaların sür'atle hükmolunması bakımından cemiyet üzerinde terbiye edici bir tesir yaratmakta ve suçların sübut imkânlarını arttırmaktadır.

Meşhut suç kanununun mahkemeler, Türk ceza kanunu ve husuî kanunlar bakımından tatbiki derecesine gelince; bu ciheti, mahkûm şahıslar arasında ne kadarının bu kanunun tatbiki suretile mahkûm edildiğini araştırmak suretile belirteceğiz.

Meseleyi evvelâ, Türk ceza kanununa temas eden fiiller bakımından tetkik edelim. Bu fiiller (suç) ve (kabahat) olmak üzere ikiye ayrılır. Aşağıdaki tablo ceza kanununa dahil suç ve kabahat dolayısıyla, meşhut suç kanununa göre mahkûm olan şahısların umum mahkûmlar yekûnundaki nisbetlerini göstermektedir.

Türk ceza kanunundaki fiillerden meşhut suç
kanunu ile mahkûm olanlar
nisbeti (%)

Seneler	Suçlarda	Kabahatlerde	Yekûn
1938	13.7	24.8	15.4
1939	15.1	25.1	16.7
1940	15.4	24.2	16.8
1941	15.4	22.7	16.6
1942	17.8	24.9	18.9

Bu nisbetlere nazaran ceza kanununa dahil fiillerden, kabahatler, meşhut suç mevzuuna daha çok girmekte ve kabahatlerin ortalama olarak dörtte birini meşhut suç kanunu ile hükme bağlanmaktadır.

Bu kanunun, husuî kanunlardaki cezaî fiillere tatbiki derecesi de aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Hususî kanunlardaki fiillerden meşhut suç
kanunu ile mahkûm olanlar nisbeti (%)

Seneler	%
1938	0.7
1939	0.7
1940	0.9
1941	0.4
1942	20.4

Bu nisbetlerin gösterdiği veçhile meşhut suç kanunu hususî kanunların cezaî hükümlerine pek az tatbik olunmakta iken nisbet, 1942 de birden bire % 20.8 gibi yüksek bir hadde çıkmıştır. Bu âni değişiklik fevkalâde vaziyet dolayısıyla millî korunma kanunu hükümlerinin tatbikinden ileri gelse gerektir.

Meşhut suç kanununun mahkemeler itibarile tatbiki derecesi de aşağıdaki nisbetlerde görülmektedir.

Meşhut suç kanununun mahkemeler itibarile
tatbiki derecesi

(Mahkûmlar yekûnunda, meşhut suç kanununa göre mahkûm olanlar nisbeti %)

a) Ağır ve asliye ceza mahkemelerinde

Seneler	Suçlarda	Kabahatlerde	Hususî Kanunlara göre
1938	7.8	34.9	0.8
1939	8.8	32.0	1.3
1940	9.0	32.9	2.5
1941	9.2	30.1	8.8
1942	11.5	37.4	47.8

b) Sulh ceza mahkemelerinde

1938	21.8	24.1	0.7
1939	23.6	24.7	0.6
1940	24.0	23.7	0.7
1941	23.4	22.3	0.7
1941	25.7	24.1	0.6

Bu rakamlara nazaran meşhut suç kanunu, mahkûmiyet kararlarına, ağır ve asliye ceza mahkemelerinde, kabahat zümresinde % 30 etrafında suçlarda % 10 derecesinde ve umumî olarak (millî korunma kanunu tatbikatından mütevellit olan 1942 senesine ait yüksek nisbet bir tarafa bırakılırsa) % 10 a yakın bir nisbette müessir olmaktadır. Sulh ceza mahkemelerinde bu nisbet, ceza kanununa temas eden fiiller için gerek suç ve gerek kabahatlerde pek yüksek (dörtte bir), hususî kanunlar için ancak binde 6 derecesindedir.

7. Hükümlerin kat'iyet kesbediş şekli:

Mahkûmiyet kararlarının bir kısmı, taallûk ettiği ceza mevzuatının icabı olarak kat'i karar mahiyetinde bulunmasına mukabil mühim bir kısmı temyiz edilmesi lâzımgelen veya temyiz imkânı olan kararlardır.

Aşağıdaki tablo temyiz suertile ve temyizsiz (temyiz müddetinin geçmesi) kat'iyet kesbeden mahkûmiyet kararları ile kat'i kararların beş senelik miktarlarını ve yüzde nisbetlerini göstermektedir.

Mahkûmiyet kararlarının kat'iyet kesbediş şekli
I. Ağır ve asliye ceza mahkemelerinde (Bütün
kanunlara nazaran)

Seneler	Mahkûm sayısı				%		
	Temyiz ile	Temyizsiz	Kat'i karar	Yekûn	Temyiz ile	Temyizsiz	Kat'i karar
1938	9 726	20 499	1 998	32 223	30.2	63.6	6.2
1939	9 359	20 903	1 714	31 976	29.3	65.3	5.4
1940	8 149	22 406	1 179	31 734	25.7	70.6	3.7
1941	8 691	22 602	2 255	33 548	25.9	67.4	6.7
1942	8 423	26 041	8 790	43 254	19.5	60.2	20.3
Ortalama	8 869	22 490	3 187	34 546	25.7	65.1	9.2

2. Sulh ceza mahkemelerinde

1938	5 123	30 915	12 881	48 919	10.5	63.2	26.3
1939	4 947	39 305	17 829	62 081	8.0	63.3	28.7
1940	4 555	41 588	18 698	64 832	7.0	64.2	28.8
1941	4 247	33 178	21 303	58 728	7.2	56.5	36.3
1942	3 506	31 636	16 481	51 623	6.8	61.3	31.9
Ortalama	4 475	35 324	17 437	57 236	7.8	67.1	30.5

Bu hülâsalara nazaran ağır ve asliye ceza mahkemelerinde temyiz olunan mahkûmiyetler % 25-30 etrafında sulh cezalarda % 7-10 derecesindedir. Kat'i kararlar asliye ve ağır cezalarda (millî korunma kanunu tatbikatına atoflunması lâzımgelen 1942 senesi rakamları hariç olmak üzere) % yediyi mütecaviz olmadığı halinde sulh cezada % 30 nisbetindedir. Kararların, seneler itibarile seyrinde, temyiz edilmek veya edilmemek bakımından fazla bir fark ve hareket görülmemektedir.

Bir kararın temyiz edilmesi veya re'sen temyize tâbi olması, suçun ve cezanın ağırlığı derecesi ile alâkadar bulunabileceğine göre, bu netice, memleketimizde işlenen suçların vahim olmak bakımından bir artış göstermediğine delil sayılabilir.

C. CEZALAR

1. Cezaların neveleri:

Elimizdeki mahkûm istatistiklerinde hükmedilen cezaların mahiyet ve neveleri hakkında da etraflı malûmat bulunmaktadır. İstatistiğin gösterdiği cezalar sayısı, mahkûma bazan birden afzla ceza tatbiki sebebiyle, şüphesiz, mahkûm sayısından daha fazladır.

Mahkûmiyetlerin taallûk eylediği bu cezaların neveleri, cezaî müeyyidelerin mahiyet ve tatbikatı bakımından incelemeğe değer bir konu teşkil eder.

Cezaları mahiyetlerine göre şu suretle tasnif edebiliriz:

1. Ferdin hürriyetini tahdit eden cezalar:

Bu zümreye her nevi hapis cezaları ile, sürgün ve kısmen zabıta nezareti (fer'î cezalardan) cezalarını dahil edebiliriz. Bunlardan en çok verilen ceza, hapis cezalarıdır.

2. Bazı hakların mahrumiyeti mucip olan cezalar:

Bu zümreye muvakkat veya müebbet surette âmme hukukundan ve ve memuriyetten mahrumiyet ve meslek tatili (fer'î cezalardan) cezaları dahil edilebilir.

3. Mâla taallûk eden cezalar:

Bu meyanda her nevi para cezaları ile müsadere (fer'î ceza) zikr-olunabilir.

4. Ferdin hayatına son veren idam cezası:

5. Diğer cezalar ki, bunlarda tevbihi adlî ve belediye işlerinde çalıştırılma cezalarıdır.

Şimdi bu beş zümreye göre muhtelif cezaların beş sene zarfındaki miktar ve nisbetlerini tetkik edelim (grafik No. 8)

Muhtelif zümreler itibarile cezalar sayısı

1938 - 1942

a) Mutlak rakamlar

Ceza zümreleri (*)	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
1. Hürriyeti tahdit eden cezalar	59 878	62 629	60 948	56 261	55 268	58 997
2. Bazı haklardan mahrumiyete mucip cezalar	2 999	2 654	2 794	3 265	4 117	3 166
3. Mâla taalluk eden cezalar	50 986	66 117	71 340	68 638	72 206	65 857
4. İdam cezaları	9	39	1	19	12	16
5. Diğer cezalar (**)	793	1 209	2 312	2 994	2 301	1 911
Yekûn	114 611	132 648	137 395	131 177	133 904	129 947

(*) Fer'î cezalar dahildir.

(**) Tevbihi adli ve belediye işlerinde çalıştırma ve (müsadere-nezaret) cezaları.

b) Nisbî rakamlar (Binde)

Ceza zümreleri (*)	1938	1939	1940	1940	1941	Ortalama
1. Hürriyeti tahdit eden cezalar . . .	522.4	472.2	443.6	428.9	412.8	454.0
2. Bazı haklardan mahrumiyeti mucip cezalar	26.2	20.0	20.3	24.9	30.7	24.4
3. Mala taalluk eden cezalar	444.9	498.4	519.3	523.3	539.2	506.8
4. İdam cezaları	0.1	0.3	0.0	0.1	0.1	0.1
5. Diğer cezalar (**)	6.4	9.1	16.8	22.8	14.7	14.7
Yekûn	1000.0	1000.0	1000.0	1000.0	1000.0	1000.0

Yukardaki tablonun bilhassa nisbî rakamlar kısmı, muhtelif zümrelerdeki cezaların ehemmiyet derecelerinin zamanla, mahsus derecede, değiştiğini göstermektedir. Meselâ, hürriyeti tehdit eden (hapis, sürgün, zabıta nezareti) cezalarının gittikçe azalmasına mukabil, bazı haklardan mahrumiyeti icabeden cezalarla (âmme hukukundan mahrumiyet, memuriyetten mahrumiyet, meslek tatili) bilhassa mala taallûk eden cezalar (para cezaları, müsadere) mühim nisbette artmaktadır. Bu netice, işlenen suçların mahiyetlerinde, zamanla hasıl olan farklara atfedilebileceği gibi bazı yeni kanunların cezaî hükümlerinde daha ziyade para cezalarının yer almasına da atfolunabilir.

Aşağıdaki tablo, yukarda beş zümreye dahil çeşitli cezaların herbirinin miktarı ile beş senelik ortalamalarını göstermektedir.

Başlıca zümreler itibarile cezalar miktarı
1938 - 1942

Ceza zümreleri	1938	1939	1940	1941	1942
1. Hürriyeti tahdit eden cezalar					
Hapis cezaları	55 116	58 322	56 541	52 060	49 928
Sürgün	24	26	32	80	143
Zabıta nezareti	4 738	4 281	4 375	4 121	5 197
Yekûn	59 878	62 629	60 948	56 261	55 268
2. Bazı haklardan mahrumiyeti mucip cezalar					
Âmme hukukundan muvakkat mahrumiyet	726	654	537	479	421
Âmme hukukundan müebbet mahrumiyet	1 541	1 108	1 146	1 021	943

(*) Ferî cezalar dahildir.

(**) Tevbihi adli belediye işlerinde çalıştırma ve (müsadere-nezaret) cezaları.

Ceza Zümreleri	1938	1939	1940	1941	1942
Memuriyetten muvakkat mahrumiyet	694	805	921	896	742
Memuriyetten müebbet mahrumiyet	4	3	20	5	6
Meslek tatili	34	84	170	864	2 005
Yekûn	2 999	2 654	2 794	3 265	4 117
3. Mala taalluk eden cezalar					
Para cezaları	43 527	54 037	58 036	56 507	60 303
Müsadere	7 459	12 080	13 304	12 131	11 903
Yekûn	50 986	66 117	71 340	68 638	72 206
4. İdam cezaları					
dam	9	39	1	19	12
5. Diğer cezalar					
Diğer cezalar (*)	739	1 209	2 312	2 994	2 301
Umumi yekûn	114 611	132 648	137 395	131 177	133 904

Bu tabloda her zümreye dâhil çeşitli cezaları mütalâa ettiğimiz zaman hüriyeti tahdit eden cezalar arasında hapis cezalarının zamanla azlâmâ temayülü göstermesine mukabil sürgün ve zabıta nezaerti cezalarının arttığını görmekteyiz.

Bazı haklardan mahrumiyeti mucip olan cezaların hemen hepsi azalmaktadır. Mala taallûk eden cezalardan gerek para cezaları ve gerek müsadere çoğalma temayülü göstermekte, bilhassa para cezasının, son sene zarfında, pek mühim nisbette arttığı anlaşılmaktadır.

Bu cezalardan bazıları ceza mevzuatımızda ehemmiyetleri ve mahiyetleri itibarıyla birtakım tâli taksimata ayrılmaktadır. Bu kabilden olarak hapis cezaları ağır hapis, hapis ve hafif hapis olmak üzere üç kısma, para cezası da ağır ve hafif olmak üzere iki kısımdır.

Şimdi bu cezaları, tâli taksimata göre mütalâa edelim.

a) Hapis cezaları:

Kanunun tâyin eylediği muhtelif hapis cezalarından en çok tatbik edileni ortalama olarak kadınlara karşı % 94.4 ve erkeklere karşı % 82.5 olmak üzere (hapis) cezasıdır. (Ağır hapis) erkeklere % 15.4 kadınlara % 3.21 (hafif hapis) erkeklere % 1.6 ve kadınlara % 2.4 nisbetinde tatbik olunmaktadır. Aşağıdaki mutlak ve nisbî rakamları ihtiva eden tablo bu otraalma rakamların hemen her sene aynı nisbet etrafında kuvvetli bir istikrarla devam eylediğini göstermektedir.

Hapis cezaları
I. Mutlak rakamlar
a) Erkekler

Seneler	Ağır hapis	Hapis	Hafif hapis	Hapis cezaları yekûnu
1938	4 396	38 696	7 086	50 178
1939	3 637	40 466	8 915	53 018
1940	3 697	40 496	7 246	51 439
1941	3 591	38 628	4 499	46 718
1942	3 415	37 318	3 763	44 496
Ortalama	3 747	39 121	6 302	49 170

b) Kadınlar

1938	70	4 297	571	4 938
1939	75	4 590	639	5 304
1940	69	4 536	497	5 102
1941	99	4 625	618	5 342
1942	79	4 928	425	5 432
Ortalama	78	4 595	550	5 223

2. Nisbî rakamlar

a) Erkekler

Seneler	Ağır hapis	Hapis	Hafif hapis	Yekûn
1938	17.7	80.6	1.7	100.0
1939	14.7	83.7	1.6	100.0
1940	15.5	82.9	1.6	100.0
1941	16.0	82.4	1.6	100.0
1942	15.4	83.1	1.5	100.0
Ortalama	15.9	82.5	1.6	100.0

b) Kadınlar

1938	2.8	95.0	2.2	100.0
1939	3.0	94.6	2.4	100.0
1940	3.0	96.0	1.0	100.0
1941	4.1	94.1	1.8	100.0
1942	3.1	92.3	4.6	100.0
Ortalama	3.2	94.4	2.4	100.0

b) Para cezaları:

Para cezalarından en çok tatbik edilen, ceza, (ağır para) cezasıdır. Beş senelik ortlamaya göre (ağır) ve (hafif para) cezaları yekûnunda (ağır para) cezası erkekler için % 73.0, kadınlar için % 86.8 (hafif para) cezası ise erkekler için %27.0 kadınlar için % 13.2 nisbetindedir. Dikkati çeken nokta, (ağır para) cezasının kadınlara erkeklerden daha fazla tatbik olunması ve erkeklere tatbik edilen (hafif para) cezasının kadınlardan daha ziyade olmasıdır.

Aşağıdaki cetvel bu neticelerin hemen her sene ehemmiyetsiz farklarla tekerrür eylediğini göstermektedir:

Para cezaları

I. Mutlak rakamlar

a) Erkekler

Seneler	Ağır para	Hafif para	Para cezaları yekûnu
1938	23 516	15 339	38 855
1939	27 090	21 046	48 136
1940	29 236	22 964	52 200
1941	29 302	21 486	50 788
1942	30 182	23 878	54 060
Yekûn	139 326	104 713	244 039
Ortalama	27 865	20 943	48 808

b) Kadınlar

1938	2 786	1 886	4 672
1939	3 463	2 438	5 901
1940	3 522	2 314	5 836
1941	3 524	2 195	5 719
1942	4 044	2 199	6 343
Yekûn	17 339	11 032	28 371
Ortalama	3 468	2 202	5 674

II. Nisbî rakamlar

a) Erkekler

Seneler	Ağır para	Hafif para	Yekûn
1938	73.6	26.4	100.0
1939	74.8	25.2	100.0
1940	78.2	21.8	100.0
1941	83.5	16.5	100.0
1942	62.9	37.1	100.0
Ortalama	73.0	37.1	100.0

b) Kadınlar

1938	86.6	13.4	100.0
1939	84.2	15.8	100.0
1940	90.8	9.2	100.0
1941	86.8	13.2	100.0
1942	86.2	13.8	100.0
Ortalama	86.8	13.2	100.0

3. Cezaların müddet ve dereceleri:

Hapis cezalarının müddet itibarile ayrılışı de tetkik eylediğimiz beş sene zarfında, istatistiğin diğer kısımlarında gördüğümüz veçhile, dik-kate değer bir istikarar arzylemektedir. Her seneye âit rakam ve nisbetleri buraya aynen koymak yazımızın çok uzamasını intaç edeceğinden yalnız 1930 - 42 ortalamasına nazaran her nevi hapis cezalarının müddetler bakımından ayrılışını gösteren hülâsa tablosunu vermekle iktifa edeceğiz. (grafik No. 9)

Hapis cezalarının müddet itibarile dağılışı
(1938 - 1942 ortalamasına nazaran)

Ağır hapis cezaları	Ortalama mahkûm sayısı	%
1 seneye kadar		
1 — 5 » »	1 104	28.8
6 — 10 » »	1 415	37.0
11 — 20 » »	634	16.6
21 +	585	15.3
Yekûn	87	2.3
	3 825	100.0
Hapis cezaları		
1 — 3 gün	8 732	20.0
4 — 30 »	18 471	42.4
1 — 3 ay	9 101	20.9
4 — 6 »	4 202	9.6
7 — 12 »	2 161	4.9
1 sene +	948	2.2
Yekûn	43 615	100.0
Hafif hapis cezaları		
1 — 5 gün	5 927	86.5
6 — 10 »	344	5.0
11 — 30 »	462	6.8
31 gün +	119	1.7
Yekûn	6 852	100.0

Para cezalarının miktar itibarile ayrılışını gösteren aşağıdaki tablo, ağır para cezalarında en çok beş liraya kadar olan cezalarla 21-50 lira arasındaki cezaların verilmekte olduğunu, hafif para cezalarında en ziyade beş liraya kadar olan cezaların hükmedildiğini göstermektedir. (grafik No. 10)

Para cezalarının miktar itibarile ayrılışı
(1938-1942 ortalamasına nazaran % hesabı ile)

Ağır para cezaları	Ortalama mahkûm sayısı	%
1 — 5 lira	16 319	52.1
6 — 10 »	2 264	7.2
11 — 20 »	2 578	8.2
21 — 50 »	8 630	27.6
51 lira +	1 522	4.9
Yekûn	31 313	100.0
Hafif para cezaları		
50 — 100 kuruş	10 080	43.6
1 — 5 lira	7 928	34.3
6 — 10 »	3 282	14.2
11 lira +	1 819	7.9
Yekûn	23 109	100.0

4. Diğer cezalar:

Hapis ve para cezası haricinde kalan diğer cezalara gelince; bunların beş senelik gelişmesi aşağıda gösterilmiştir:

Cezalar	1938	1939	1940	1941	1942	Ortalama
İdam	9	39	1	19	12	16
Sürgün	24	26	32	80	143	61
Âmme haklarından muvakkat mahrumiyet	726	654	537	479	421	563
Âmme haklarından müebbet mahrumiyet	1 541	1 108	1 146	1 021	943	1 152
Memuriyetten muvakkat mahrumiyet	694	805	921	896	742	811
Memuriyetten müebbet mahrumiyet	8	3	20	5	6	8
Adli tevbih	442	944	1 941	2 553	2 023	1 581
Belediye işlerinde çalıştırma	247	228	248	322	205	250

Fer'î cezalardan:

Müsadere	7 459	12 080	13 304	12 131	11 903	11 375
Nezaret	4 738	4 281	4 375	4 122	5 197	4 542
Meslek tatili	34	84	170	864	2 005	631
Müsadere - nezaret	50	37	123	119	73	80

Bu rakamlara nazaran âmme ve memuriyet haklarından mahrumiyet cezaları azalmakta, sürgün, adli tevbih, müsadere, meslek tatili ve nezaret cezaları artmaktadır.

5. Teciller:

Ceza mevzuatımız, bazı cezaların, muayyen şartlar mevcut olduğu zaman tecil edilebileceğine dair hükümleri ihtiva eder. Elimizdeki istatistikde cezaları tecil edilen ve edilmeyen mahkûm sayısını gösteren malûmat da mevcuttur. Bu malûmat Türk ceza kanununa ve hususî kanunlara göre tasnif edilmiş baulunmaktadır. Aşağıdaki cetvel bu şekildeki tasnif neticelerini gösteriyor.

Cezaların tecil vaziyeti (Türk Ceza Kanununa göre)

a) Ağır ve asliye ceza mahkemelerinde

Seneler	Mahkûm sayısı			%	
	Tecil edilen	Edilmeyen	Yekûn	Tecil edilen	Edilmeyen
1938	3 750	23 692	27 442	13.7	86.3
1939	4 329	22 924	27 253	15.9	84.1
1940	4 771	22 141	26 912	17.7	82.3
1941	4 686	20 583	25 269	18.5	81.5
1942	5 276	19 200	24 476	21.6	78.4
Ortalama	4 562	21 708	26 270	17.4	82.6

b) Sulh ceza mahkemelerinde

1938	3 845	24 160	28 005	13.7	86.3
1939	3 946	24 811	28 757	13.7	86.3
1940	4 251	23 458	27 709	15.3	84.7
1941	4 607	22 490	27 097	17.0	83.0
1942	4 569	21 897	26 466	17.3	82.7
Ortalama	4 244	23 363	27 607	15.4	84.6

Bu tablolardaki nisbî rakamlara nazaran ağır ve asliye ceza mâhkemelerindeki teciller, sulh cezaden daha fazladır. Bilhassa dikkate değen cihet, gerek asliye ve ağır cezada ve gerek sulh cezalarda cezaları tecil olunan mahkûmlar nisbetinin gittikçe artmakta olmasıdır.

Hususî kanunlara göre mahkûm olanların tecil nisbetleri de aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tecil vaziyeti (Hususî Kanunlara göre)
(Ağır, asliye ve sulh ceza mahkemelerinde)

Seneler	Mahkûm sayısı			%	
	Tecil edilen	Edilmeyen	Yekûn	Tecil edilen	Edilmeyen
1938	2 440	23 255	25 695	9.5	90.5
1939	3 971	34 076	38 047	10.4	89.6
1940	5 044	36 901	41 945	12.0	88.0
1941	4 562	35 348	39 910	11.4	88.6
1942	3 914	40 021	43 935	8.9	91.1
Ortalama	3 986	33 920	37 906	10.5	89.5

Bu rakamlar, ceza kanunu ile mahkûm olanlardan cezası tecil edilenler nisbetinin % 15-18 etrafında olmasına mukabil, hususî kanunlarda bu nisbetin ancak % 10 derecesinde bulunduğunu belirtmektedir.

Buraya kadar yaptığımız tahliller ile, mahkûmlar istatistiğinin ihtiva eylediği rakamların başlıcalarını elden geçirmiş bulunuyoruz. Bu yazıda sık sık geçen ve rakamların mânalarını daha ziyade belirten ve vazıhlaşdıran nisbetler ile ortalamalar kitabın metninde mevcut değildir. Bunlar, ayrıca uzun uzadıya uğraşılarak hesaplanmıştır. Eserin aslına bu şekillerde tablolar konulmuş olsaydı, şüpsesiz, okuyucuların işleri bir hayli kolaylaşmış olurdu. Fakat, bütün dünyadaki resmî istatistik neşriyatı ekseriyetle, bu şekilde nisbî tabloları ihtiva etmez veya bunlar, yalnız en mühim kısımlar için yapılır. Esasen nisbî tablolar yapılsa dahi, bütün okuyucuların arzularını tatmin etmesi mümkün değildir. Çünkü bir tabloyu, muhtelif bakımlardan ve muhtelif gayelere göre nisbî rakamlar haline koymak mümkündür. Bu cihet yapılan etüdün, rakamlardan çıkarılmak istenilen mânanın mahiyetine göre değişir, bu itibarla, eserin bu bakımdan zengin olmamasını bir kusur addetmek tamamen doğru olamaz.

Buna mukabil eserde, tetkik edenlerin arayıp bulamadıkları pek mühim eksiklikler vardır. Bu meyanda bilhassa, başlıca suçların, hiç değilse ceza kanununun fasılları itibarıyla, coğrafî dağılışının gösterilmemiş olmasını, ve yine başlıca suçlardan mahkûm olanların şehir, köy, yaş, medenî hal, meslek gibi karakterlerinin ayrı ayrı ve terkîbî bir şekilde tasnif edilmemiş bulunmasını sayabiliriz. Bundan sonraki neşriyatta bu cihetlerde temin edilebildiği takdirde, mahkûmlar istatistiği krîmînolojik etüdlere veçhe vermek bakımından daha kıymetli bir vesika haline gelecektir.

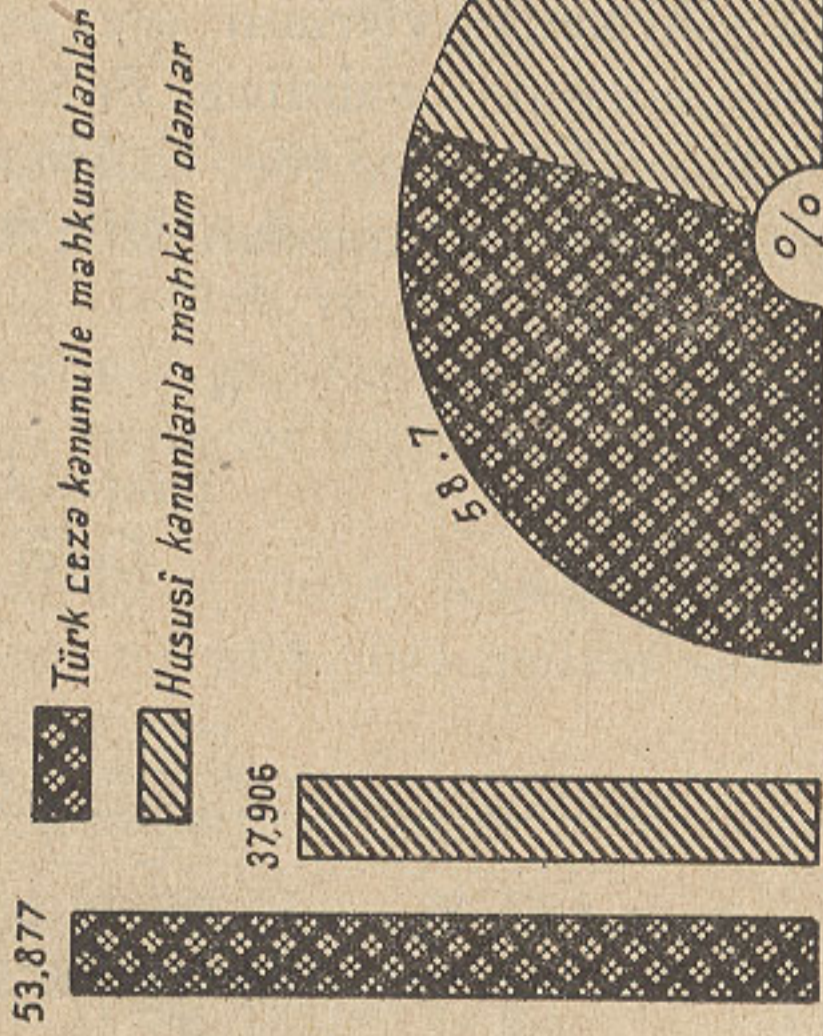
6/Nisan/1944. Ankara.

İstatistik Genel Müdürü
Celâl AYBAR

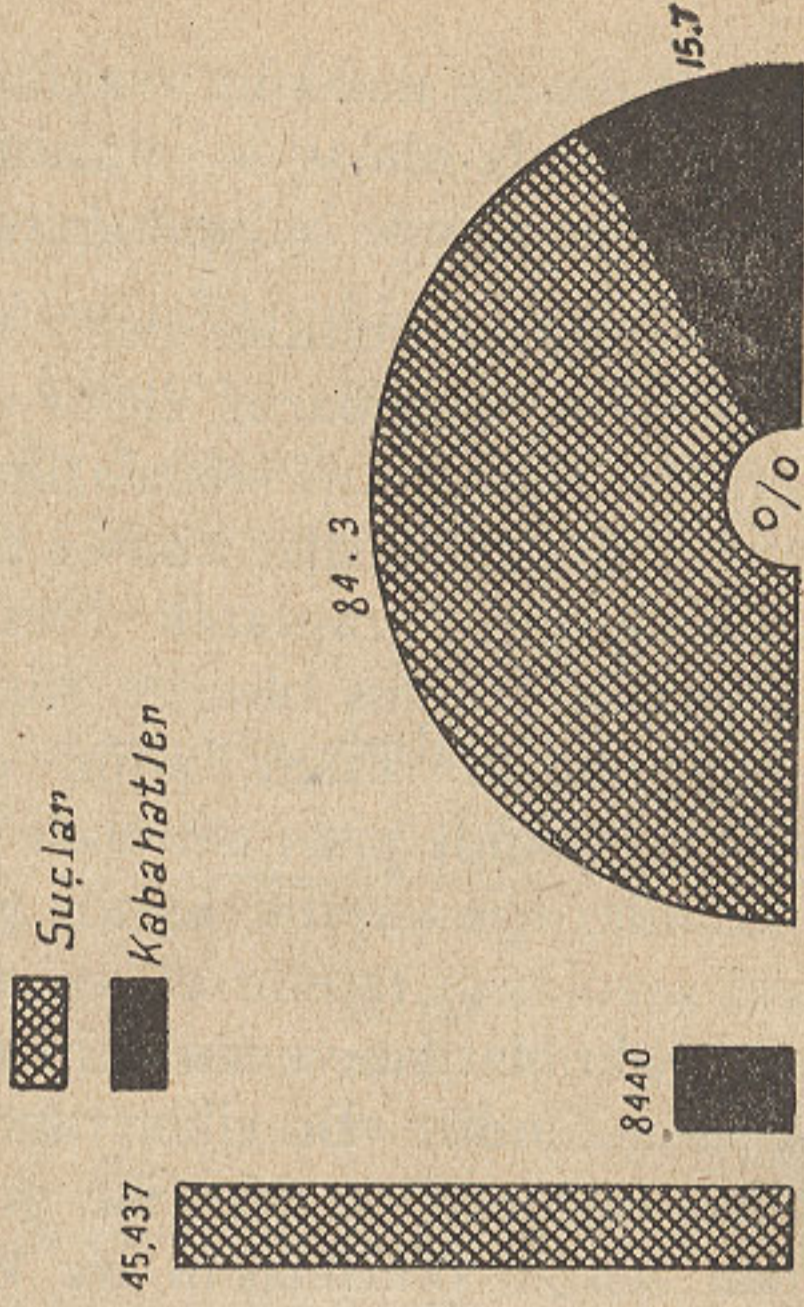
**Seni sıtmadan korumak ve kurtarmak için
devletin uzattığı yardım eline inanarak sarıl.**

Mahkûmiyetlerin kanunlar ve Suç, kabahat itibarile ayrılışı

Grafik N°1

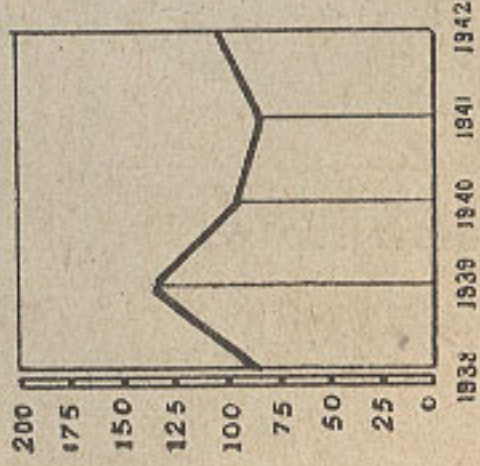

Grafik N°2

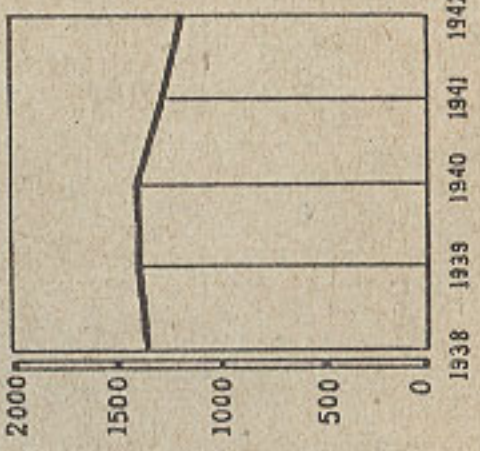
Başlıca suçlardan (Bablar itibarile) mahkûm olanlar Sayısı

1938 - 42

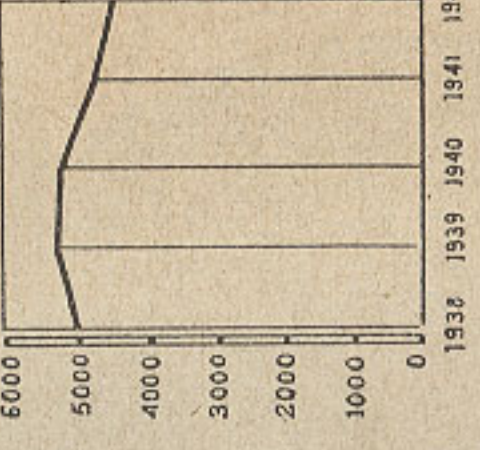
Devletin şahsiyetine karşı suçlar

Hürriyet aleyhine işlenen suçlar

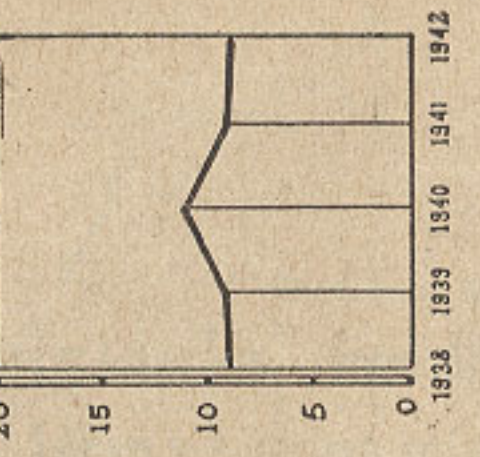
Devlet idaresi aleyhine işlenen suçlar

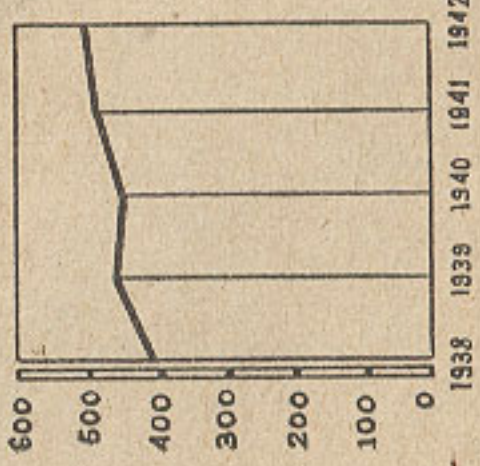
Adliye aleyhine işlenen suçlar

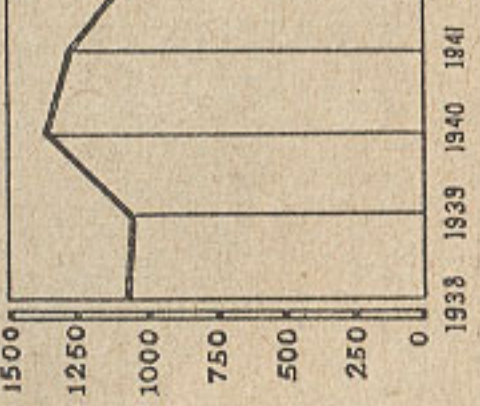
Ammenin nizami aleyhine işlenen suçlar

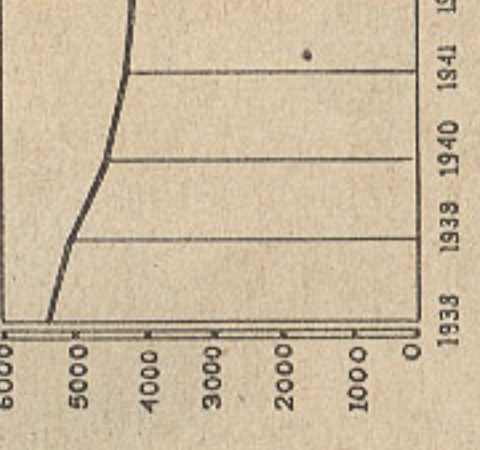
Ammenin itlâmı aleyhine işlenen suçlar

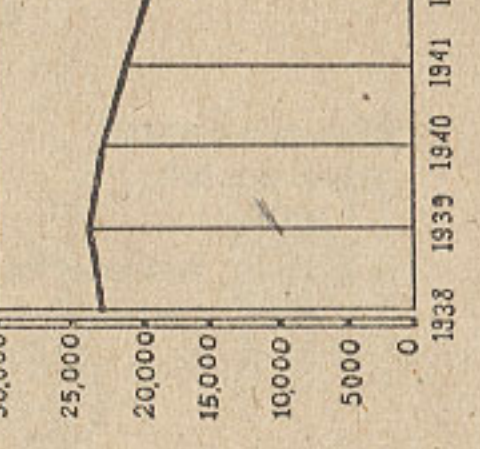
Ammenin selameti aleyhine suçlar

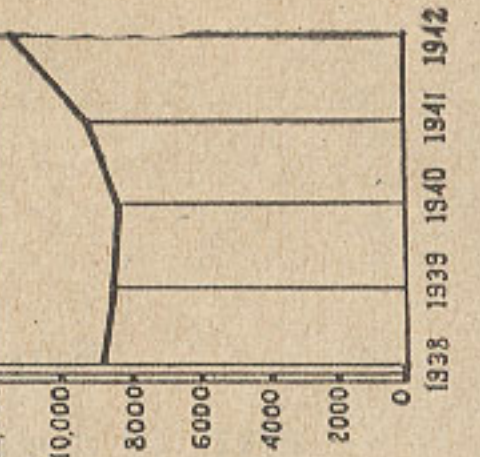
Adabı umumiye ve nizami aile aleyhine suçlar

Eşhase karşı suçlar

Mal aleyhine suçlar

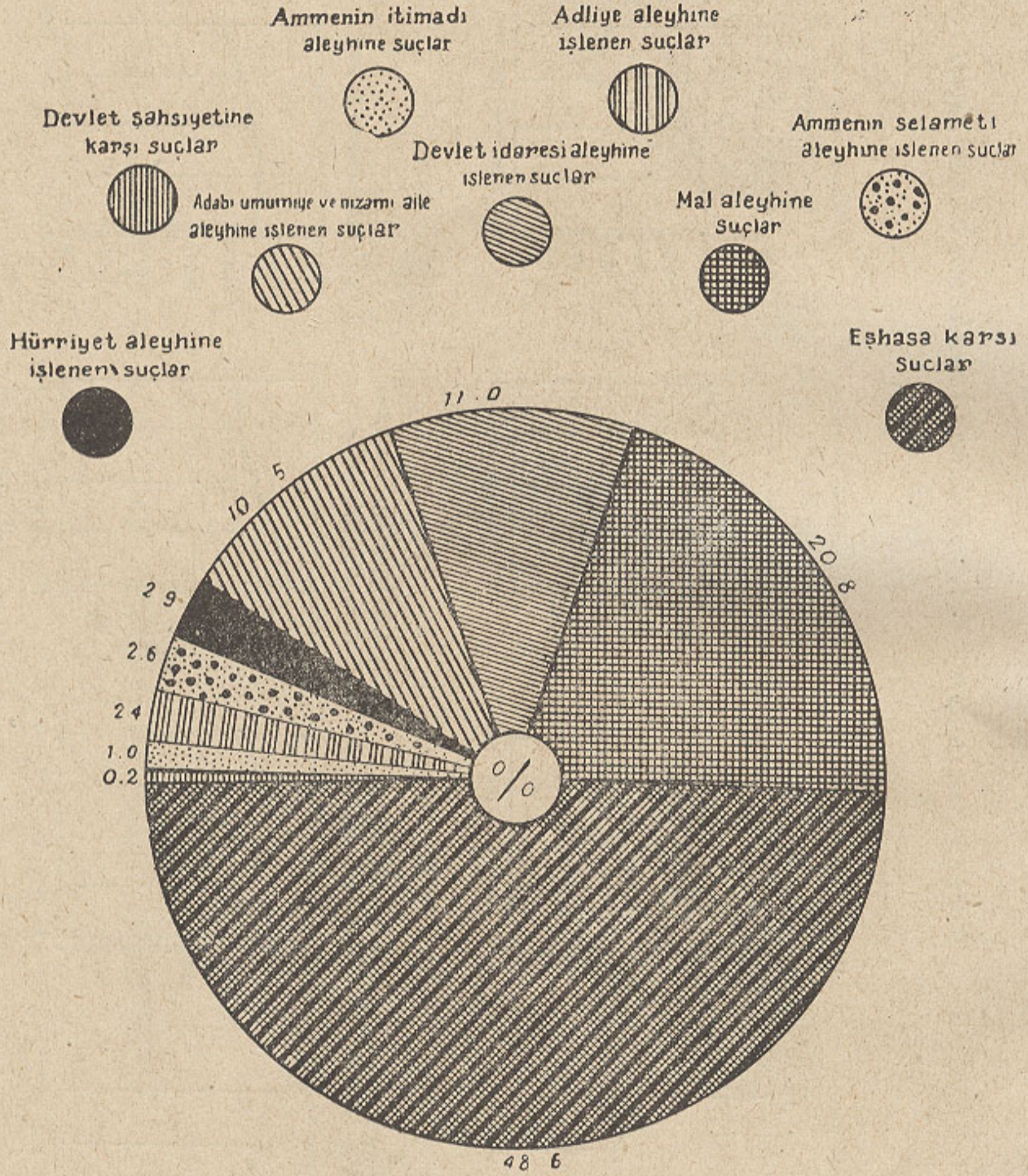

Grafik № 3

Bablar itibarile

Suçtan mahkûm olanlar

1938-42 Ortalama mahkûm sayısının nisbi ayrılışı

Grafik No 4

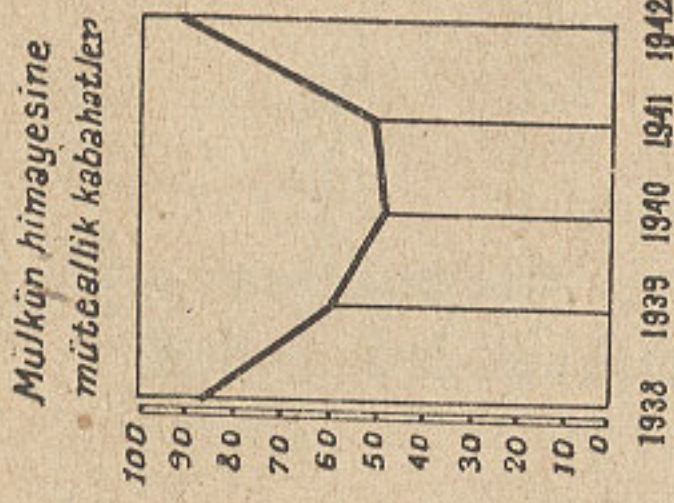
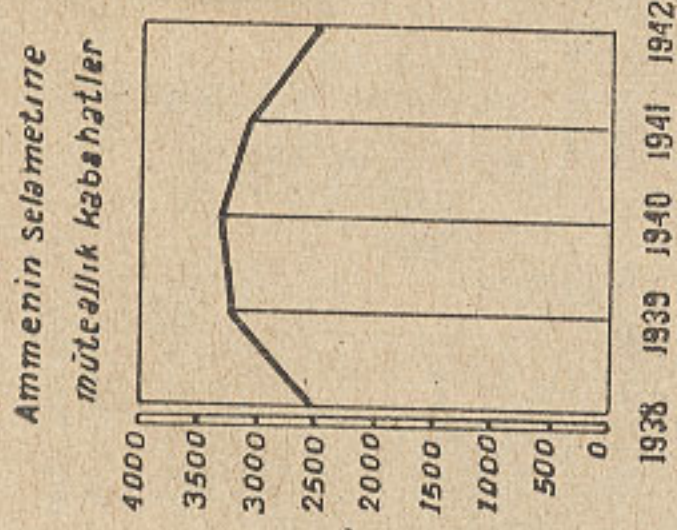
Beş senelik ortalama mahkûm sayısı 1000 den fazla suçlardan mahkûm olanlar sayısı

1938-42

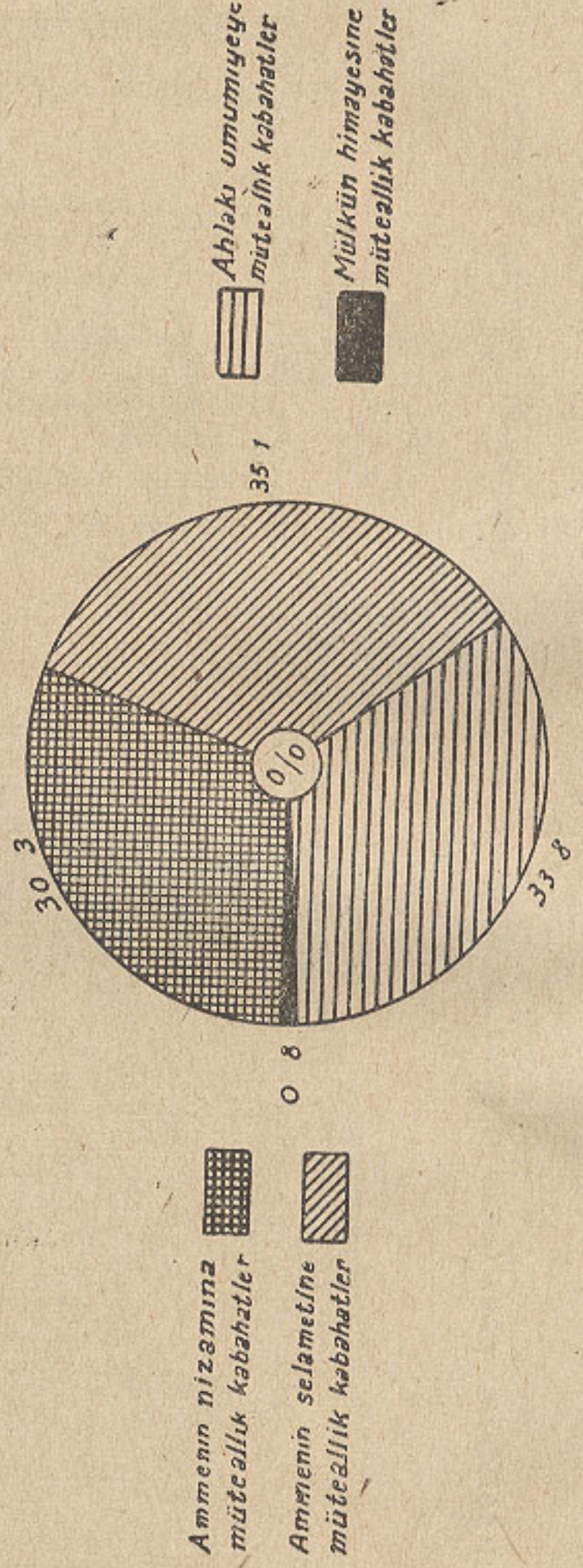

Grafik No 5

Kabahatler (Bablar itibariyle)
1938-42

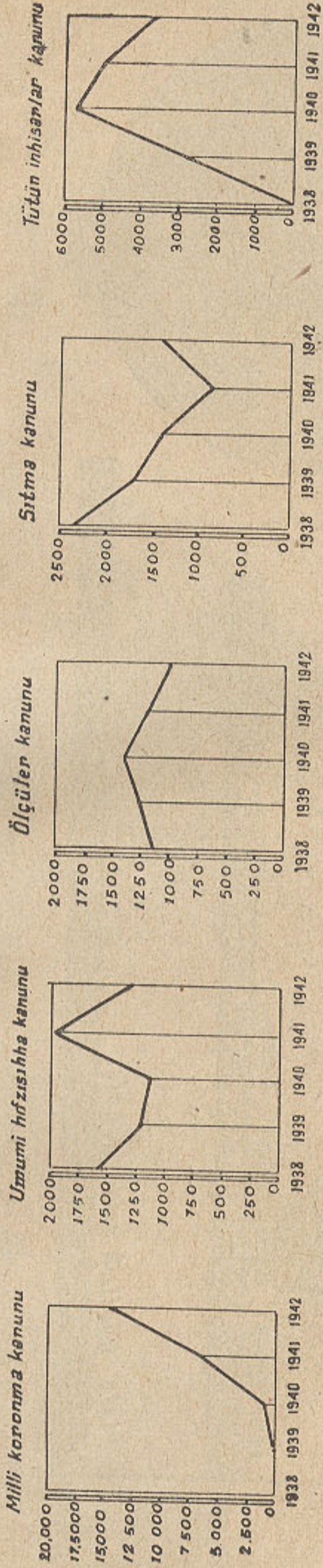

Beş senelik ortalamaya nazaran 0/0 nisbetler

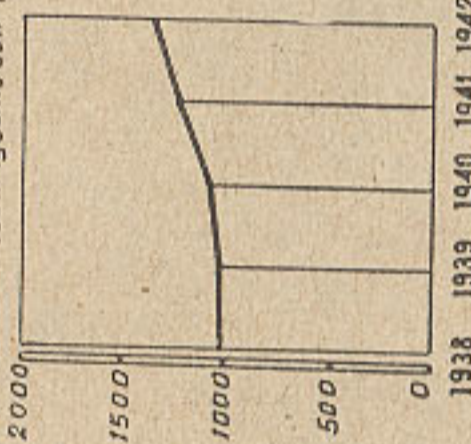
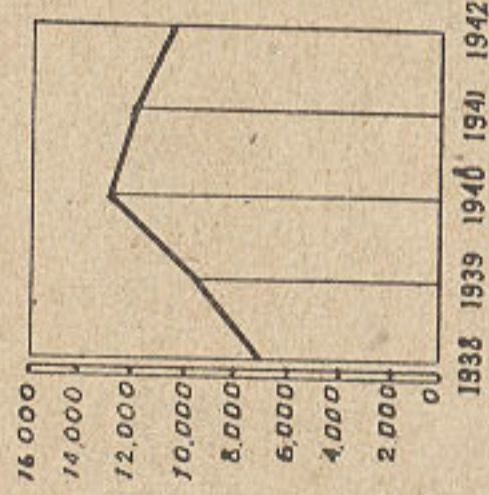
Grafik No 6

*Hususî kanunlara göre mahkum olanlar
1938-42*

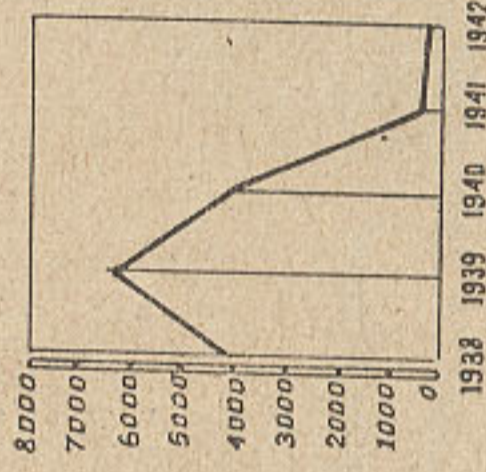

*Ötel. pansiyon, ticarethane ve
Sair umumî müesseselerde oturan
ve çalışanların hıviyet vanaakası
venmeleri mecburiyetine dair kanun*

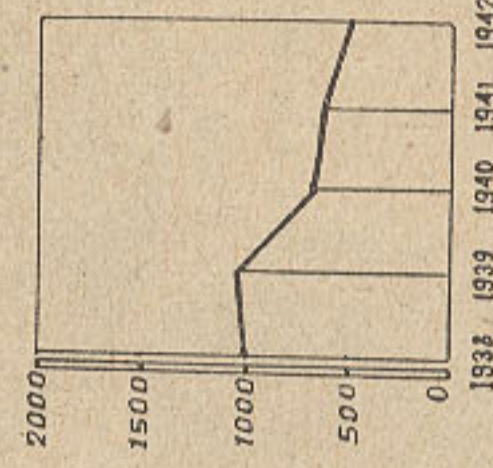
Orman kanunu ve nizamnamesi

İcra ve iflas kanunu

*1918 No.lu kaçkçılığın men
ve takibi hakkında kanun*

Grafik No 7

Muhtelif zümrelerin itibarile cezalar sayıları

Bes senelik ortalamaya nazaran

(1938 - 42)

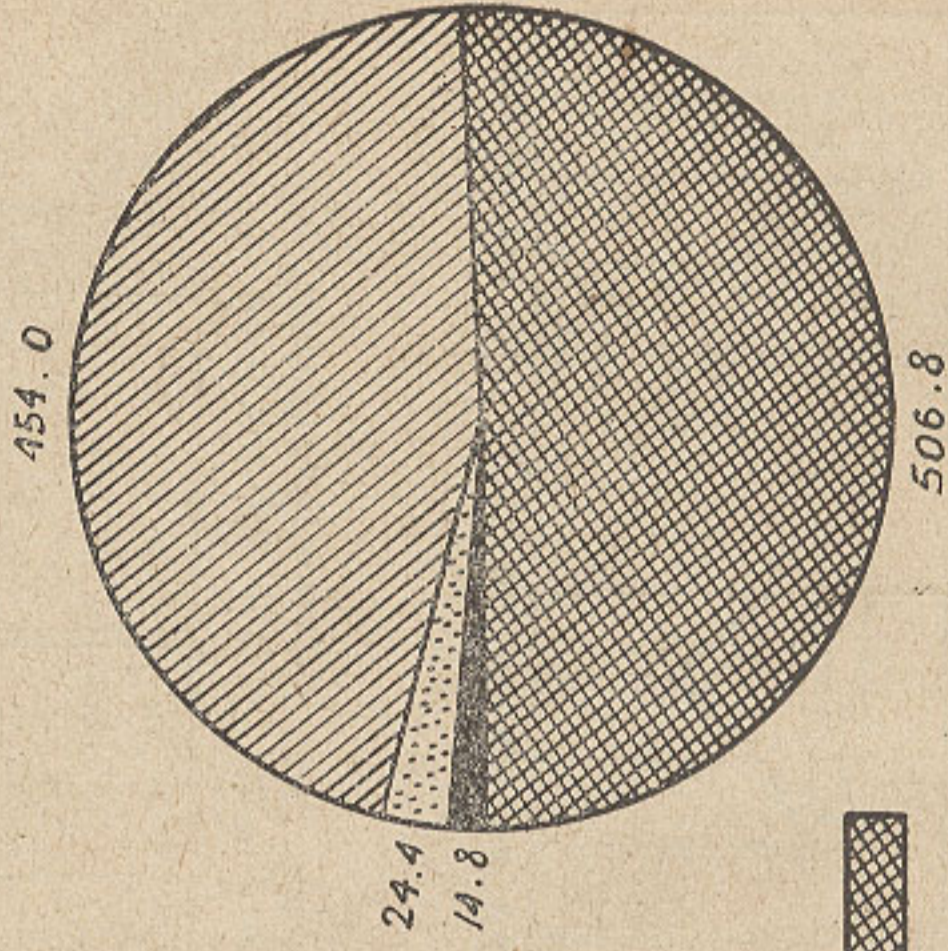
Binde hesabile

1927 Diğer cezalar

3166 Bazı haklardan mahrumiyeti mucip cezalar

58,997 Hürriyeti tahdit eden cezalar

65,857 Mala taalluk eden cezalar

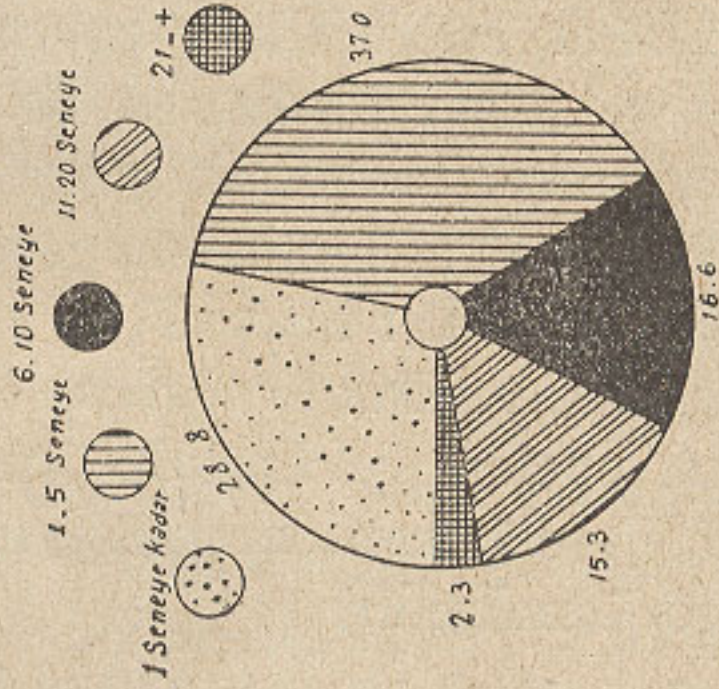

Grafik No 8

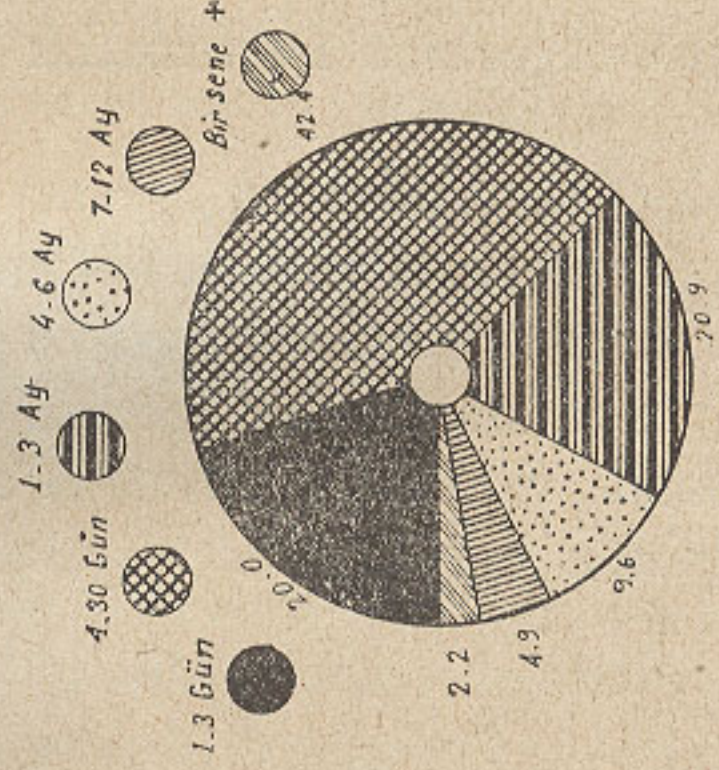
HAPIS VE PARA CEZALARININ DERECELERİ

1938-42 Ortalamasına nazaran %

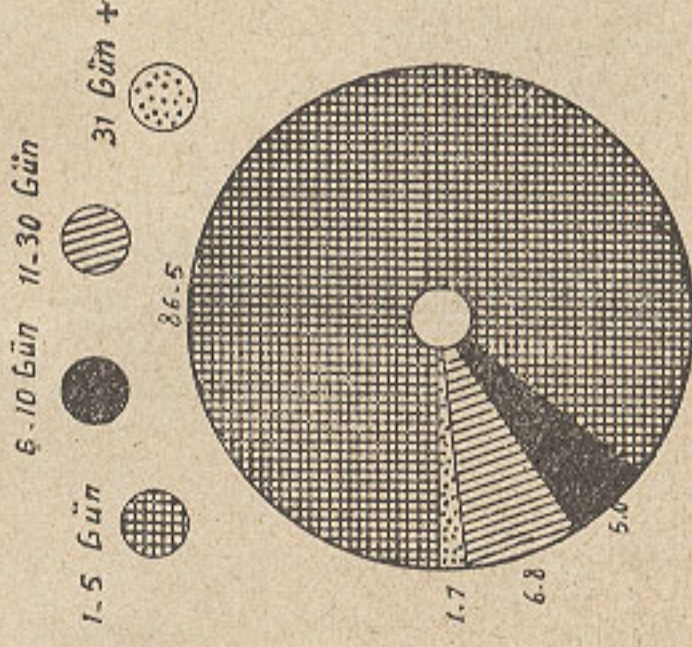
Ağır hapis cezaları

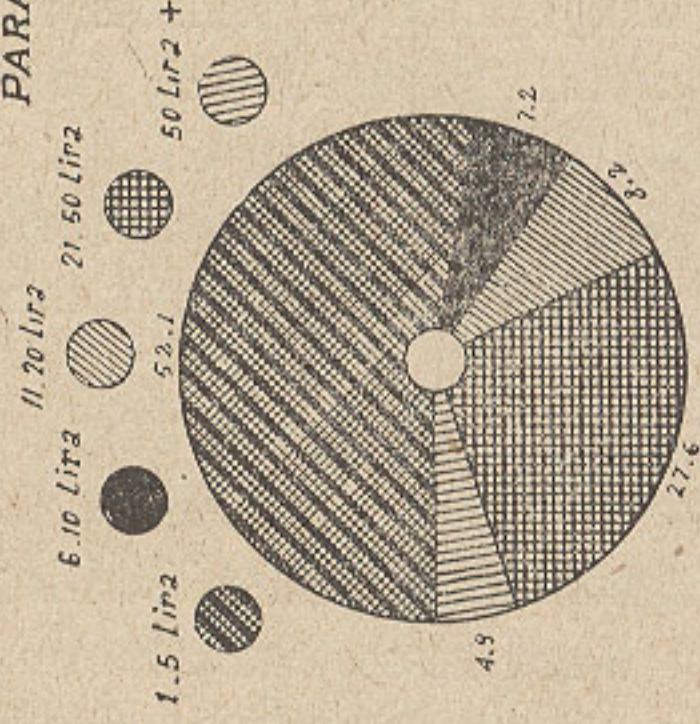
Hapis cezaları

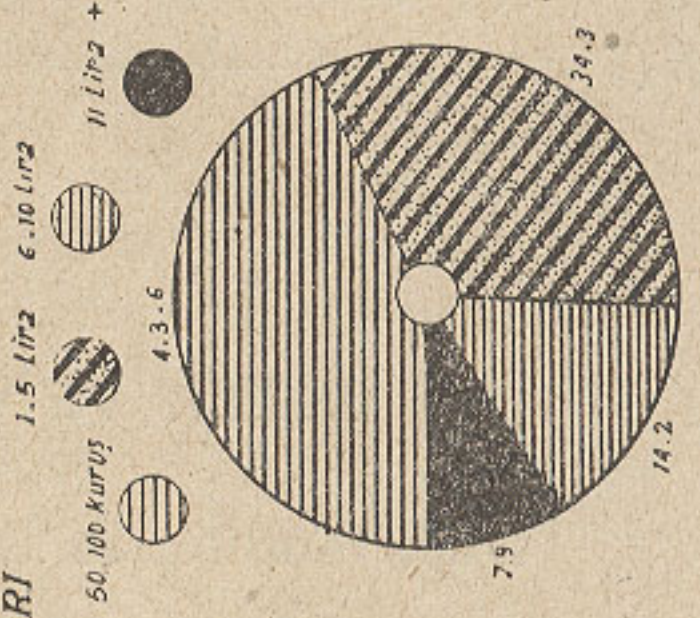
Hafif hapis cezaları

PARA CEZALARI

Ağır para cezaları

Hafif para cezaları

Grafik No 9

Grafik No 10